

ธรรมเหมารวม

พระอาจารย์สงบ มนฺสฺสนฺโต

เทศน์บนศาลา วันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองขวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรมะ ตั้งใจฟังธรรม วันนี้วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา เป็นวันมาฆบูชา พระสงฆ์ ๑,๒๕๐ องค์เป็นพระอรหันต์ทั้งสิ้น ไปเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเฝ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศน์ว่ากล่าว

“ละชั่ว ทำดี ทำจิตใจให้ผ่องแผ้ว”

“ละชั่ว ทำดี” พระอรหันต์พูดกับพระอรหันต์มันง่ายตาย มันพูดเข้าใจง่าย

แต่พวกมีกิเลสตัณหาความทะยานอยากใจ ละชั่ว อะไรชั่ว ทำดี อะไรดี ดีมาก ดีน้อย ดีแค่ไหน ถ้าชั่ว ชั่วอย่างไร ทำไม่มันถึงชั่ว

แต่พระอรหันต์ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าโอรสปาฏิโมกข์ นั้นนะเป็นสัจจะเป็นความจริงในพระพุทธศาสนา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นศาสดา เป็นพระอรหันต์ เทศน์ว่ากล่าวมา อบรมบ่มเพาะมาจนพระอรหันต์ ๑,๒๕๐ องค์เป็นพระอรหันต์ทั้งสิ้น

คำว่า “เป็นพระอรหันต์ทั้งสิ้น” ท่านได้เห็นเหล่าเหล่าขี้เลื่อยของกิเลสตัณหาความทะยานอยาก การประพฤติปฏิบัติขึ้นมาด้วยศีล ด้วยสมาธิ ด้วยปัญญา อาสวักขยญาณในหัวใจของ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ได้เกิดในหัวใจของพระอรหันต์ ๑,๒๕๐ องค์นั้นเหมือนกัน

ถ้าไม่ได้เกิดการกระทำโดยอาสวักขยญาณทำลายอวิชชา จะไม่เป็นพระอรหันต์ จะเป็นพระอรหันต์ไม่ได้

ถ้าเป็นพระอรหันต์ขึ้นมาแล้ว สิ่งที่พระอรหันต์แสดงธรรมกับพระอรหันต์ฟังธรรม มันรื่น
เรียง มันชัดเจน มันไม่มีสิ่งใดเข้ามาเจือปน ไม่มีเล่ห์ ไม่มีเหลี่ยม ไม่มีเล่ห์หักงอ ไม่มีสิ่งตีความ
ทะยานอยากมาพลิกมาแปลง มาทำให้มันเคลือบมอม มันเป็นสัจจะเป็นความจริงในหัวใจของ
พระอรหันต์

แล้วมันอยู่ที่ไหนล่ะ

มันอยู่ที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากราบธรรมๆ

ทำไมองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากราบธรรมๆ

กราบสัจธรรมในหัวใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากราบไป

เขาถามว่า “องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากราบอะไร”

เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นเจ้าของธรรมะ เป็นผู้จุดค้นคว้าขึ้นมา
เป็นสิทธิโดยความชอบธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แสดงธรรมๆ โดยไม่ถือ
ลิขสิทธิ์ใดๆ ทั้งสิ้น อบรมบ่มเพาะขึ้นมาจากปุถุชนคนหนา จากคนที่ไม่มีความรู้ใดๆ ทำความ
เข้าใจ ทำความเข้าใจแล้วทำให้เกิดขึ้นตามความเป็นจริงในหัวใจของตน ให้เป็นเหมือนกับอย่าง
ที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าประพฤติปฏิบัติขึ้นมาตามความเป็นจริงอันนั้นแล้ว นี่มัน
ผ่าน มันลุ่มลึกคลุกคลาน มันผ่านกิเลสตีความทะยานอยากไป

สิ่งที่เป็นสัจจะเป็นความจริงขึ้นมาในหัวใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วมัน
เกิดขึ้นมาเป็นความจริงในหัวใจของพระอรหันต์ ๑,๒๕๐ องค์ สิ่งที่เป็นสัจจะเป็นความจริง
ขึ้นมา ถึงเป็นวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

แล้วถ้าเป็นวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา เห็นไหม เราเกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาพบ
พระพุทธศาสนา เราได้มีโอกาสนับถือพระพุทธศาสนาไป ถ้าเราได้มีโอกาสนับถือ
พระพุทธศาสนา

การนับถือพระพุทธศาสนา ศรัทธาความเชื่อมั่นหลากหลายแตกต่างกันมากมายมหาศาล ถ้าเป็นสักจะเป็นความจริงขึ้นมา ศรัทธาในพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ไม่ถือมงคลตื่นข่าว ถ้าเป็นลูกศิษย์กรรมฐาน ลูกศิษย์กรรมฐานเขาไม่เคยมือไหว้ ไม่เคารพบูชาใดๆ ทั้งสิ้น มันเป็นเรื่องไร้สาระ

สิ่งที่เป็นสาระ รัตนตรัย พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ นี่สิ่งที่เป็นสาระไง ถ้าเป็นศรัทธา อจลศรัทธา

เขาไม่เหมือนกับศาสนาในปัจจุบันนี้ไง อีลู่ขุยแฉก บ้าบอคอแตก วัดวาอาราม รูปเคารพมากมายมหาศาล

แล้วถ้าเป็นความจริงๆ ไง นี่พระอรหันต์ ๑,๒๕๐ องค์ไง สิ่งที่เป็นรูปเคารพบูชา เป็นพระพุทธรูป พระพุทธรูปนั้นมันก็มาจากอิฐหินทรายปูน จะหล่อพระ หล่อพระขึ้นมาก็เกิดจากสำริด เกิดจากทองเหลืองทองแดง แล้วสังฆกรรมอยู่ที่ไหนล่ะ ใช้น้ำมันเป็นประเพณีวัฒนธรรมไหม

เวลากลับรูปเคารพๆ เคารพใคร ถ้ามันเป็นความจริง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ปฏิเสธ ปฏิเสธ ปฏิเสธทั้งนั้นนะ

เทวดา อินทร์ พรหมมาฟังเทศน์องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วเราไปเคารพบูชาอะไร ไปเคารพบูชาที่ไหน แล้วเวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทำเป็นตัวอย่างไ

กราบธรรมๆ กราบธรรมอะไรวะ อะไรเป็นธรรม

เวลาศึกษาพระพุทธศาสนาไป ธรรมะ หัวใจของธรรม ทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ ทุกข์ดับวิธีการดับทุกข์ไ้แล้วมันดับด้วยวิธีการอย่างไรไ้ แล้วมันไม่มีอยู่ในจักรวาลนี้ ไม่มีอยู่ในที่ไหนทั้งนั้น องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้เองโดยชอบ มันเป็นการชอบธรรม พอความชอบธรรมขึ้นมาแล้วมันวิมุตติสุขๆ

สิ่งใดที่เป็นเป็นจริงเป็นจังขึ้นมา เราทุกข์เรายาก คนทุกข์คนยากเวลามันหิวมันกระหาย มันทุกข์มันยากขึ้นมามากมายมหาศาล คนมันมีศรีสุข คนที่ร่ำรวยมหาศาล เขาก็ทุกข์ก็ยากในหัวใจของเขาเหมือนกัน ก็เลสมันเบียดเบียนในหัวใจของคนทุกข์คนยากด้วยกันทั้งหมดทั้งสิ้น

แล้วเวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะไปศึกษากับเจ้าลัทธิต่างๆ ร้อยแปดพันเก้า ก็ไม่มีสิ่งใดเป็นขึ้นเป็นอันทั้งสิ้น

สิ่งที่ว่ากำลังบ้าบอคอแตกกันอยู่นี้ ไปกราบไหว้ไปบูชาอะไรกัน สิ่งที่ว่าไม่เชื่ออย่าลบหลู่ ไม่ใช่ลบหลู่หรืออก เอ็งจะเดินตามเขาตั๋ยๆ ไปนั่นนะ

ถ้าเป็นความจริงๆ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากราบธรรมๆ กราบสังฆธรรมสิ่งที่เกิดขึ้นในหัวใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

ตามวัดตามวา วัดวาขึ้นมาจะมีโบสถ์ มีโบสถ์เป็นที่ประทับของพระพุทธรูป เป็นที่ประทับขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สิ่งที่อยู่รอบๆ เป็นผู้คุ้มครองดูแล เขามีความรู้อะไร เขาสั่งสอนอะไรได้ เขาเป็นเวรยาม แล้วไปกราบเคารพบูชาอะไรกัน แต่ในโบสถ์ไม่เคยเข้านะ เราคุ้นชินเคยชินไป

เราเกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา เวลาพระพุทธศาสนาไป เวลาเป็นจริงเป็นจังขึ้นมา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนนะ ทาน ศีล ภาวนา

สิ่งที่คนเราจะเป็นคนดีขึ้นมาได้ เป็นผู้มีหัวใจที่เป็นธรรมๆ สิ่งใดที่เรามีกำลัง เราเสียสละได้ การเสียสละของเรา เสียสละ เวลาเป็นธรรมเป็นทานๆ นี่สูงสุด ให้ความฉลาดไป

เราสอนเด็ก สอนผู้ด้อยการศึกษา สอนให้เขาฉลาดขึ้นมา นั่นนะการให้ธรรมเป็นทาน การอบรมบ่มเพาะเขาขึ้นมา ถ้าอบรมบ่มเพาะขึ้นมา สิ่งที่เป็นสังขจะความจริงขึ้นมา เขาจะฉลาดขึ้นมา ถ้าเขาฉลาดขึ้นมา เห็นไหม

เวลาเราเกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนาไป บริยัติ ปฏิบัติไป ปฏิบัติคือการศึกษาศึกษาเล่าเรียนมาให้เข้าใจในเรื่องของพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนาคือธรรมและวินัย คือศาสนา

แล้วเวลาเราขี้ทุกขขี้ยากขึ้นมา เราเกิดเป็นมนุษย์พบพระพุทธศาสนา เราจะประพฤติปฏิบัติขึ้นมาให้มันเป็นสังขจะความจริง ประพฤติปฏิบัตินะ ไม่ใช่ไปเคารพบูชารูปเคารพใดๆ ทั้งสิ้น รูปเคารพบูชามันอยู่ข้างนอก

สิ่งที่เวลาเรากราบพระๆ ใจ พระกรรมฐานๆ ตั้งแต่สมัยหลวงปู่มั่น เวลาเข้าไปอยู่ในป่าใน เขาจะพักอะไรไปเคารพบูชา นิ้วเป็นรูป ตาเป็นเทียน กราบลงที่ไหนก็ได้

หลวงตาพระมหาบัวท่านออกเที่ยวธุดงค์ของท่าน ถ้าไม่ได้กราบหลวงปู่มั่นก่อน นอน ไม่ได้

แล้วเวลาเคารพ ทำวัตรทำว้าขึ้นมา เราก็สวดมนต์ แล้วสวดมนต์เบาๆ หลวงปู่ชอบไป เพชรบูรณ์ ก็ทำวัตรเช้า ทำวัตรเย็น เวลาสวดมนต์ขึ้นมา เวลาท่านจะละจากที่นั่นไป ครูบา อาจารย์ที่เป็นธรรมๆ เวลาท่านประพฤติปฏิบัติขึ้นมา มันเป็นสัจจะเป็นความจริงขึ้นมา ใจ เวลา จะย้ายถิ่นไป เทวดามาในนิมิตเลย

“ท่านอยู่ที่นี้ เทวดามีความสุข เวลาท่านสวดมนต์สวดพรขึ้นมามันกังวานไปนะ โอ้โฮ! มันรื่นเริง มันอาภรณ์ มันมีความสุขมากๆ”

แล้วเวลาหลวงปู่ชอบท่านเล่าไป ท่านก็ไม่ได้ตะโกนว่าเสียงดัง เสียงตะโกนเสียงดังฟังชัด อะไรทั้งสิ้น ท่านก็สวดก็บ่นของท่านไป ก็สวดมนต์ สวดมนต์อยู่ผู้เดียว แต่มันกังวานไป นี่เวลา เทวดา อินทร์ พรหมเขายังมีความสุขความสงบของเขา

เวลาถ้ามันทำคุณงามความดีของเราในใจ สวดมนต์ทำวัตรเช้า ทำวัตรเย็น แล้วฝึกหัด ประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ใจ ถ้าฝึกหัดประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ถ้ามันเป็นสัจจะเป็นความจริงขึ้นมา วันนี้อย่างสำคัญทางพระพุทธศาสนาไป พระอรหันต์ ๑,๒๕๐ องค์ไป ฝึกหัดประพฤติปฏิบัติขึ้นมา จนถึงที่สุดแห่งทุกสิ่ง วิมุติสุขๆ ในคุณธรรมอันเดียวกับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไป

แต่เป็นสาวกสาวกอะ สาวกสาวกอะ ผู้ได้ยินฟัง อบรมบ่มเพาะไป องค์สมเด็จพระสัมมาสัม พุทธเจ้าตรัสรู้เองโดยชอบไป องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นศาสดาไป พุทธกิจ ๕ ใจ ยิ่งใหญ่มหาศาล เป็นอินทิตย ๔ พุทธวิสัย ไม่มีใครมีความสามารถหรือความรู้ทัดเทียมองค์ สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

เอ็งจะมีสติปัญญาเล็กน้อยขนาดไหนก็สติปัญญาของเอ็งนั่นแหละ อยู่ในกะลาครอบใน สมอเอ็งเท่านั้นแหละ มันจะไม่สูงส่งไปกว่านั้นหรอก ไม่มีเท่าทันเท่าเทียมองค์สมเด็จพระ สัมมาสัมพุทธเจ้า อนาคตตั้งสัจญาณพยากรณ์ได้หมดเลย

บุพเพนิวาสานุสติญาณ จุตูปปาตญาณ อาสวักขยญาณ ทำลายอวิชชาแล้ว อนาคตังสญาณครอบ ๓ โลกธาตุ ยิ่งใหญ่ แต่อยู่ในหัวใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากราบธรรมๆ นั้นแหละ

ฉะนั้น เราเกิดเป็นมนุษย์พบพระพุทธศาสนา เรามีศรัทธาความเชื่อในพระพุทธศาสนา วันสำคัญในพระพุทธศาสนา เห็นใหม่ วันสำคัญในพระพุทธศาสนา แล้วเราละ

นี่ไง สาวกสาวกะ ผู้ได้ยินได้ฟัง แล้วฝึกหัดประพฤติปฏิบัติของตนขึ้นมาให้เป็นความจริงขึ้นมา ศรัทธามากหรือศรัทธาน้อยขนาดไหน เวลาฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมามันก็อยู่ที่อำนาจวาสนาไง

กรรมฐาน ๔๐ ห้อง การทำความสงบและแตกต่างกันมากมายมหาศาล ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติมาแล้วมีอำนาจวาสนามา หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านถึงวางข้อปฏิบัติของท่านได้ แล้ววางเป็นกองทัพธรรมๆ กองทัพธรรมที่จะฝึกหัดชาวพุทธที่ฝึกหัดประพฤติปฏิบัติขึ้นมาให้เป็นตามความเป็นจริง

ทำไมว่าคำว่า “ตามความเป็นจริง” ละ

เพราะหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านแสวงหาของท่านมาตลอดแล้วในโลกธาตุนี้ มันไม่มีใครสอนได้ ไม่มี ไม่มี เวลาที่ขึ้นมาก็มีจริงๆ ขึ้นมา ก็มีกันจริงๆ ต้องฝึกหัดปฏิบัติของท่านขึ้นมาเอง เวลาฝึกหัดของท่านขึ้นมาเอง เวลาจิตมันสงบระงับแล้วยกขึ้นสูวิปัสสนาได้ มันจะเป็นข้อเท็จจริงไง

มันไม่ใช่ว่าเป็นผู้รับเหมา ธรรมะเหมารวมไง

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นศาสดา วันนี้วันมาฆบูชา พระอรหันต์ ๑,๒๕๐ องค์ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสดงโอวาทปาฏิโมกข์ใจ “ละชั่ว ทำดี ทำจิตใจให้ผ่องแผ้ว” เป็นหลักชัย เป็นหลักเกณฑ์ในการเผยแผ่ในพระพุทธศาสนา ถ้าเป็นหลักเกณฑ์ในการเผยแผ่ในพระพุทธศาสนา ถ้ามันเป็นสัจจะเป็นความจริงขึ้นมา มันเป็นธรรมๆ

พอดั้ว่า “เป็นธรรม” มันขยายออกไปนะ “โลกนี้เราร้อนนัก เธออย่าไปซื้อหนทางกัน” เวลาแสดงธรรมเพื่อความสุขความสงบของสัตว์โลกเขา ถ้าของสัตว์โลกใจ ที่เป็นบุญเป็นกุศล เห็นใหม่

คุณสิ พระสารีบุตรกับพระกัสสปะเป็นพระอรหันต์ เข้ามานสมาบัติ เข้าขึ้นมาจะโปรดสัตว์ ไปโปรดสัตว์ ไปโปรดสัตว์คนทุกข์คนยาก เทวดาเขามาแอบใส่บาตร แอบใส่บาตรขึ้นมา เพราะว่าเทวดา อินทร์ พรหม เขาทิพยสมบัติ เขารู้หมดละ มาปลอมตัวเป็นคนทุกข์เป็นยาก เป็น นายช่างหูกจะใส่บาตร

พอใส่บาตรขึ้นมา ละล้าละล้งอยู่นั่นนะ เวลาเข้าไปแล้วเวลาใส่บาตร

พระกัสสปะ “มหาบพิตร มหาบพิตรอย่าชี้โก่งลิ เขามาโปรดคนทุกข์คนยาก”

“ข้าพเจ้าแสนทุกข์แสนยาก ปกครองเทวดาอยู่ที่นี่ พวกเทวดาทิพยสมบัติเขายิ่งใหญ่กว่า เพราะเขาได้สร้างบุญสร้างกุศลเขามา นี่ก็เหมือนกัน ถึงต้องมาเติมบุญ เติมบุญขึ้นมาเพื่อจะมี ทรัพย์สมบัติให้เท่าเทียมเขา ก็เป็นคนทุกข์คนยาก”

คนทุกข์คนยากด้วยหัวใจใจ คนทุกข์คนยากของพระอินทร์

แต่ของเราชี้ทุกข์ชี้ยาก เวลาเป็นจริงเป็นจังขึ้นมา เห็นไหม ในพระไตรปิฎก เวลาไปโปรด คนทุกข์คนยากคนทำนา พอทำนา เวลาญาติเขาจะมาส่งอาหารใจ ใจโฮ! ชี้โกรธชี้แค้นในหัวใจ ของตนมากมายมหาศาล มันโกรธ มันโมโหหัวใจ แต่เวลาพระกัสสปะผ่านมา กลับมีศรัทธา กลับ ใส่บาตร พอใส่บาตรเข้าไป อาหารนั้นทั้งชีวิตใส่บาตรพระกัสสปะไป

พอพระกัสสปะฉันภัตตาหารแล้วให้ศีลให้พร มันอิมบุญของมันใจ ลงไปไถ่บาป พลิกขึ้นมา เป็นทองคำๆ เลย ดินนั่นนั่นเป็นทองคำเลยละ เป็นทองคำ

สมัยโบราณ เป็นทองคำ ใครจะกล้าแตะ เพราะมันคิดว่า เราเป็นชาวนา เป็นคนรับจ้าง ทำนา แล้วมันจะเอาทองคำมาจากไหน

ไปเฝ้าพระเจ้าพิมพิสาร บอกว่า ไถ่บาป ดินมันพลิกขึ้นมาเป็นทองคำๆ ทั้งนั้นเลย

พระเจ้าพิมพิสารถามว่า มันมีมากน้อยขนาดไหน

๘๐ เล่มเกวียน

พอ ๘๐ เล่มเกวียน ให้เอาเกวียนไปทุกมา พอไปถึง พวกมหาดเล็กไปไ้ พอยกทองคำ ขึ้นมาเป็นดินหมดเลย เพราะคิดว่าจะมาเอาของเขา

กลับไปเฝ้าพระเจ้าพิมพิสาร บอกว่า มันกลับเป็นดินหมด เป็นทองคำเหลืองอร่ามยกขึ้น มาเป็นดินๆ เลย

นี่ไง ผู้ที่ไม่รู้กับผู้ที่รู้

พระเจ้าพิมพิสารบอกว่า ให้กลับไปใหม่ กลับไปบอกว่า ไปเอาทองคำของชาวนานี้ ไม่ใช่ ทองคำที่รัฐจะไปยึด ไม่ใช่ทองคำของผู้ที่ไปซื้อไปโกง ความอึดโกงมันเกิดขึ้นมาไม่เป็นความจริง ทั้งนั้น

พอลกลับไป ไปบอกว่า มาเอาทองคำของชาวนานี้ไปให้พระเจ้าพิมพิสารพิสูจนี่ไง

ไปถึงเป็นกองๆ ๘๐ เล่มเกวียน ตั้งให้เป็นเศรษฐีประจำรัชกาลเลย

นี่เวลาเป็นบุญเป็นกุศล เวลาสร้างคุณงามความดีไง

สิ่งที่ว่า ละชั่ว ทำดี ดี ดีอย่างไร แล้วดีตรงไหน แล้วเราอยากได้อย่างนั้นหรือไม่ ถ้ามัน อยากรได้อย่างนั้น นี่พูดถึงว่าถ้าเป็นข้อเท็จจริง

ความเป็นข้อเท็จจริงๆ สิ่งที่เป็นความจริง ละชั่ว ทำดี ทำจิตใจให้ผ่องแผ้ว

ความผ่องแผ้วนั่นมันเป็นบุญเป็นกุศลของสัตว์โลกที่ได้ประพฤติปฏิบัติมา ถ้าเราจะเอา ความจริงความจริงของเรา เราจะฝึกหัดประพฤติปฏิบัติของเรา เราไม่เหมาวม

ธรรมเหมาวมๆ เห็นไหม

วันนี้วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา พระอรหันต์ ๑,๒๕๐ องค์ไปเฝ้าองค์สมเด็จพระ สัมมาสัมพุทธเจ้า เราก็อยากจะฝึกหัดประพฤติปฏิบัติขึ้นมาให้เป็นความจริงในหัวใจของตน ถ้า เป็นความจริงในหัวใจของตนนะ

ถ้ามันเป็นกิเลสเหมาวมนะ มันก็บอกว่า “เหมือนกัน ทำได้เหมือนกัน มีการศึกษา มีความเข้าใจเหมือนกัน”

นั่นละกิเลสมันตีรวนแล้วละ

แต่ถ้ามันเป็นธรรมๆ นะ ผู้รับเหมาที่ติงาม เขาได้สร้างโลก ดุสิต ศิลปวัฒนธรรมแต่ละยุคแต่ละสมัย ใครเป็นคนสร้างขึ้นมานะ มนุษย์สร้างขึ้นมานั้น มนุษย์สร้างขึ้นมามีความสามารถของเขา ด้วยความรับผิดชอบของเขา

แต่ในทางสังคมในทางโลก ผู้รับเหมาๆ ผู้รับเหมาที่ทุจริตไป สร้างปัญหาไว้ให้กับผู้จ้างงานทั้งนั้นนะ ไปสร้างบ้านที่หนักไปเจาะเจาะจะเอาไรต์เอาเบียบเขา เวลาทำสิ่งใด ก็มาเอาสิ่งใดมาทำทั้งๆ ขว้างๆ เสร็จแล้วก็ทิ้งงานไปๆ ทิ้งงานไปทั้งนั้นนี่ ผู้รับเหมา

ธรรมเหมารวมใจ

นี่ก็เหมือนกัน เวลาปฏิบัติธรรม เราจะเอาเป็นธรรมๆ เอาธรรมมาจากไหน

ถ้ามันเป็นธรรม เวลาครูบาอาจารย์เราท่านฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมา สิ่งที่ว่ารูปเคารพต่างๆ ความเชื่อต่างๆ สิ่งที่เขาเคารพบูชากัน มันส่งออกทั้งนั้นนะ มันออกนอกกลุ่มออกทางไปทั้งสิ้น

เวลาการฝึกหัดประพฤติปฏิบัติไป ไม่ให้ถือมงคตต้นข้าว

คำว่า “ถือมงคตต้นข้าว” ที่ว่าไม่เชื่ออย่าลบหลู่ แล้วก็ไม่กล้าจะทำสิ่งใดเลย แล้วก็ไม่มีอำนาจวาสนาสิ่งใดทั้งสิ้น ตามเขาไปทั้งสิ้น

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าโอวาทปาฏิโมกข์ใจ ละชั่ว ทำดี

ละชั่ว ชั่วคืออะไร

เบียดเบียนตนและเบียดเบียนผู้อื่น

ทำดีๆ ทำความสงบของใจของตนให้เข้ามา ถ้าใจสงบแล้วยกขึ้นสู่วิปัสสนาได้ ถ้ามันยกขึ้นสู่วิปัสสนาได้ มันก็เป็นการฝึกหัดปฏิบัติธรรม

ถ้ามันเป็นเรื่องกิเลสมันเหมารวม เหมารวมมันก็มีเล่ห์มีกลในหัวใจของตน มันมีเล่ห์มีกลของมันอยู่แล้ว แล้วมันจะครอบงำหัวใจของสัตว์โลกอยู่แล้ว เพราะเราเกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา เราถึงมีอำนาจวาสนาใจ

ถ้าศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามา มันก็เป็นการทรงจำธรรมวินัยๆ แล้วจะฝึกหัดประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ถ้าเรากำหนดพุทโธ ใช้อานาปานสติ ทำความสงบของใจเรา เข้ามาได้ยาก ถ้าเราศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราตริกในธรรม ตริกในธรรมอย่างนั้นนะ มันก็เป็นปัญญาอบรมสมาธิไป

ถ้าเป็นปัญญาอบรมสมาธินะ มันเป็นปัญญาเพื่อความสงบสุข ถ้าเป็นปัญญาเพื่อความสงบสุข ก็เลสมันเหมารวมไป มันบอกเป็นปัญญาในการพิจารณาไป มันบอกนี่เป็นการภาวนา แล้วมันภาวนาอะไร ถ้าธรรมเหมารวมๆ มันเหมารวมอย่างนี้ มันเหมารวมจนไม่มีสิ่งใดเป็นขึ้นเป็นอัน แล้วมันไม่พ้นจากกิเลสตัดหาความทะยานอยากในหัวใจของตนแม้แต่เล็กน้อย

ถ้าเป็นจริงเป็นจังขึ้นมา หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านปฏิบัติมาก่อน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปฝึกหัดปฏิบัติมา ๖ ปีกับเจ้าลัทธิต่างๆ เวลาเอาจริงเอาจังขึ้นมา บุญเพนิวาสนาบุญกุศล จตุปปาตญาณ อาสวักขยญาณในคืนวันเดียวกัน ลีนกิเลสไปโดยความชอบธรรม

หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านฝึกหัดปฏิบัติของท่าน ท่านทดสอบของท่านมาตลอดแล้ว แล้วมันล้มลุกคลุกคลานมาขนาดไหน เวลามันสงบมันก็มีความสุขของมัน เวลามันเสื่อม มันเสื่อมอย่างไร

แต่ด้วยอำนาจวาสนาของตนไป มันจะทุกข์ยากขนาดไหน กิเลสมันจะเหมารวมอย่างไร มันจะย้ายหัวใจของตนอย่างไร ก็มีสัจจะมีความจริง ตั้งสัจจะของตนเองไว้ แล้วจะเอาความจริงของตนขึ้นมาให้ได้ไป เวลาเป็นความจริงของตนขึ้นมาให้ได้ มันมีความแตกต่างระหว่างกิเลสเหมารวมกับสิ่งที่มันจะเป็นสัจธรรมขึ้นมาบ้างในหัวใจของตน

นี่ไง สิ่งที่เป็นธรรมๆ นี่เป็นสัจธรรมไป ทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ ทุกข์ดับ วิธีการดับทุกข์

ในสมัยพุทธกาลก็เป็นทุกข์กันอย่างนี้แหละ แล้วมันทุกข์ในสมัยพุทธกาลไป ในสมัยปัจจุบันนี้มันก็ทุกข์อันเดียวกันนี้แหละ แล้วความทุกข์ๆ คนที่ทุกข์ยาก ทุกข์ยากแล้วมีความทุกข์ ก็เป็นความทุกข์เหมือนกัน คนที่มั่งมีศรีสุขเวลามันไม่ได้ตั้งใจ มันก็ทุกข์เหมือนกัน ทุกข์เพราะความวิตกกังวลกับทรัพย์สินของตน มันก็เป็นความทุกข์ ทุกข์ก็คือทุกข์

ทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ ทุกข์ดับ วิธีการดับทุกข์

แล้วดับอย่างไร ถ้าเป็นสังขารมมันเป็นอย่างไ

ถ้ากิเลสมันเหมารวม มันก็มัดคอว่าสิ่งนั้นเป็นธรรมๆ แล้วสิ่งที่ป็นธรรมมีอะไรเป็นขึ้นเป็นอัน มันไม่เห็นมีอะไรเป็นขึ้นเป็นอัน

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอาสาวัชฌญาณทำลายอวิชชานะ อวิชชาปัจจุยา สงขารปัจจุยา วิญญานมันมีเหตุมีปัจจัยของมันมาทั้งสิ้น เพราะมันมีอย่างนี้มันถึงมีอย่างนี้ เพราะมันมีตัวมีตนของมัน เพราะมันยึดมันถือมันของมัน เพราะมันทุกข์มันยากของมัน นี่เิงกิเลสมันเหมารวมหมดเิง แล้วก็ตริกในธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วมันมีเหตุมีปัจจัยอะไร แล้วเหตุปัจจัยสิ่งใดที่ทำให้มันหยุดนิ่งได้

ความหยุดนิ่งของมัน ศีล สมาธิ ปัญญา

เวลาชาวพุทธของเราเริ่มฝึกหัดประพฤติปฏิบัติให้มีทาน ทานคือโอกาส เวลาสิ่งที่เขาจะทำคุณงามความดี เราช่วยเหลือเจือจาน นั่นก็เป็นทานนะ ทานคือโอกาสที่เราฝึกหัดปฏิบัติ เราทำของเรา เราก็ต้องการสัปปายะ ๔

การเป็นสัปปายะ สถานที่เป็นสัปปายะ อาหารเป็นสัปปายะ หมู่คณะเป็นสัปปายะ สิ่งทีครูบาอาจารย์เป็นสัปปายะ สัปปายะคือว่าความสงบสงัด ความเกรงอกเกรงใจ ความทะนุถนอมซึ่งกันและกัน นั่นเป็นสัปปายะ

แล้วถ้ามันเป็นจริงเป็นจังขึ้นมา จิตใจมันสงบหรือไม่สงบละ

ถ้าจิตใจไม่สงบนะ เวลากิเลสมันเผาผลน กิเลสมันเผาผลนหัวใจของสัตว์โลก สิ่งที่ว่ากิเลสมันเผาผลนหัวใจของสัตว์โลก อยู่ที่ใครมีอำนาจวาสนาหรือไม่มีอำนาจวาสนา

ชักพีนออกๆ ชักสิ่งที่มันเผาผลนหัวใจของตน

ถ้ากิเลสมันเหมารวมนะ มันเพิ่มเข้าไปๆ ว่ามันจะเป็นจริงเป็นจัง เป็นธรรม เป็นการพ้นทุกข์ เป็นสิ่งต่างๆ

มี เราเคยเห็นมากับตา เวลากิเลสมันหลอกมันลวงใจ ถ้าเผาตนเองแล้วจะสำเร็จเป็นพระอรหันต์ ก่อนที่เขาจะทำ เขาก็ปรึกษากันในวงการพระนี่แหละ ทุกคนก็ช่วยกันห้าม ช่วยกันต่างๆ สุดท้ายแล้วเขาก็เผาตัวจนตายจนได้

เผาตัวตายแล้วจะสำเร็จเป็นพระอรหันต์ แล้วเป็นไหม

ถ้ามันเป็นนะ เวลาเขาเผา เวลาเกิดไฟฟ้า เวลาเกิดเขาเผาไร่เผานา ดูสัตว์ที่มันตายมากมายมหาศาล สัตว์ที่มันหนีไม่ทัน มันโดนไฟไหม้ตายทั้งนั้นนะ แล้วมันได้เป็นอะไรละ มันก็เป็นสัตว์โดนไฟไหม้ตายนั่นไง

นี่ก็เหมือนกัน เราจะฝึกปฏิบัติขึ้นมา เราทำร้ายตัวเอง ทำร้ายจนตัวเองสิ้นชีวิตไป มันจะสำเร็จเป็นพระอรหันต์ตรงไหนละ เพราะมันเผาที่ร่างกายนี้ไง ทั้งเจ็บทั้งปวดทั้งแสบทั้งร้อน แล้วก็ขันติธรรมอดทนเอา ทน ตายไปโดยไฟมันเผาเผา

เวลาเป็นตบะธรรมนะ มันมีสติ มีสตินะ มีขันติธรรม สติมีขันติธรรม เพราะมันจะเข้าสู่ใจของตน ถ้ามันมีสติ มันมีขันติธรรมขึ้นมา เวลาบิภกรรมพุทโธๆ ใช้อานาปานสติ ใช้ปัญญาอบรมสมาธิ เวลามันเท่าทันความรู้สึกของตน มันหยุดๆๆ มันจะหยุดมากจะหยุดน้อยขนาดไหนมันก็หยุด แล้วถ้ามันหยุดขึ้นมาแล้ว มันไม่หยุด เราก็ต้องหาเหตุผลของเรา

เวลาการกระทำที่การหาเหตุผล หาอย่างไร

ภายนอก ภายใน

จิตนี้เป็นนามธรรมๆ คนเราเกิดมามีกายกับใจ นามธรรม นามธรรมมันเป็นความรู้สึกนึกคิด แล้วความรู้สึกนึกคิด ถ้ามันกระทบจากภายนอก มันจะฟูขึ้นทันทีเลย แล้วถ้ามีสติสัมปชัญญะขึ้นมา ไม่ต้องกระทบภายนอก ตัวมันเองมันก็ฟูขึ้นตัวมันเองของมันได้

ฉะนั้น เวลาสิ่งที่เป็นนามธรรมๆ เราจะมีรั้วรอบขอบชิดอย่างไร ที่เราจะศึกษาค้นคว้าหาหัวใจของตน เราทำความเข้าใจของเราเข้ามา

ใช้ปัญญามาก มีความรู้สึกนึกคิดมาก ส่งออกทั้งนั้น

ปัญญาอบรมสมาธิฯ ปัญญาใคร่ครวญด้วยเหตุด้วยผล คิดส่งออกไป คิดอย่างนั้นมัน
เต็มพินเต็มไฟเข้ากับใจของตน สติปัญญามันเท่าทันนะ คิดอย่างนี้คิดซ้ำคิดซาก ฟืนไฟทั้งนั้น
แล้วถ้าเป็นธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาเทียบเคียงแล้วมันหยุด ถ้ามันหยุด
นั่นละมันก็จะค้นคว้าหาหัวใจของตนไป

พุทโธๆ พุทโธจนมันสงบระงับเข้ามา ถ้าพุทโธมันไม่สงบระงับเข้ามา มันเครียด มันยึด
อัดมันขัดข้องขึ้นมา ก็จะมีกีดปฏิบัติของตนขึ้นมา แล้วเวลามันฝึกปฏิบัติของตนขึ้นมา ถ้า
มันทุกข์มันยากขนาดไหน มันจะไปโทษใคร

กุสลา ธมฺมา อกุสลา ธมฺมา ใคร่ได้สร้างสมบุญกุศลการมามากน้อยขนาดไหน ถ้าพูดถึง
คนที่สร้างบุญกุศลการมา ขิปปาภิญญา ผู้ที่ปฏิบัติตั้งอายุรุ่งอายุ เขาปฏิบัติของเขามันสมเหตุสมผล
ของเขา สมเหตุสมผลของเขาเพราะเขาสร้างของเขาอย่างนั้นมา

แต่ของเรา เราจะทำแบบเขาไม่ได้ คนเราสร้างบุญกุศลมาแตกต่างกัน มันทำเหมือนกัน
แต่ผลไม่เหมือนกัน เขาทำแล้วเป็นความสงบสุข ของเราทำแล้วทำไมมันทุกข์มันยากขนาดนี้ละ
ถ้ามันทุกข์มันยากขนาดนี้ ถ้ามันเป็นจริงมันทุกข์มันยาก ถ้าทุกข์ถึงที่สุดแล้วมันหยุดได้ เราก็จะ
ทำ

แต่ถ้ามันทุกข์มันยาก ถ้ามันมีสิ่งใดนะ เราก็มีอุปายวิธีการพลิกแพลงไป ถ้าพลิกแพลง
ทำความเข้าใจของใจเข้ามาให้ได้ ถ้าใจสงบระงับเข้ามา มันมีความเห็นแตกต่างอยู่แล้ว ใจถ้ามัน
สงบสุข ใจถ้ามันสงบ มันปลอดมันโปร่ง มันโล่งมันโถง นี่ชักพินออกจากไฟๆ ใจ ถ้าชักพินออก
จากไฟ มันเริ่มต้น เห็นใหม่

เริ่มต้นผู้รับเหมาที่เขามีความรับผิดชอบของเขา เวลาเขาเจรจา เขาจะเจรจาของเขาด้วย
เหตุด้วยผล อุปกรณ์จะใช้สิ่งใด สิ่งใดจะมีคุณสมบัติดีดีมากน้อยขนาดไหน พุดกันด้วยเหตุด้วย
ผลตามข้อเท็จจริงแล้วรับผิดชอบ ไม่ใช่กิเลสรับเหมา

กิเลสรับเหมามันไม่มีที่ไปที่ไป มันไม่มีเหตุมีผลใดๆ ทั้งสิ้น แล้วกิเลสมันก็ชักนำของมัน
ไป แล้วตัวเองก็เชื่อกิเลสเสียด้วยนะ แล้วก็จะเหมารวมไป

วันนี้วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา พระอรหันต์ ๑,๒๕๐ องค์ท่านปฏิบัติได้ เราก็ปฏิบัติได้เหมือนกัน พระอรหันต์ ๑,๒๕๐ องค์เป็นสาวกสาวกะที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าท่านอบรมบ่มเพาะขึ้นมา

เราก็เกิดเป็นมนุษย์เหมือนกัน กึ่งกลางพระพุทธศาสนา ศาสนาจะเจริญอีกหนหนึ่ง มีครูบาอาจารย์ที่ท่านประพฤติปฏิบัติอยู่ในรูปในรอยจนสำเร็จเป็นพระอรหันต์ไปก็มากมาย

ไอ้เราจะประพฤติปฏิบัติขึ้นมา รวบรวมธรรมโดยกิเลส โดยทวิภูมิมานะ โดยความเห็นผิด แล้วก็เอ้อออห่อหมกไปโดยความเห็นของตน มันจะเป็นจริงเป็นจังขึ้นมาได้อย่างไร มันก็เป็นจริงเป็นจังโดยกิเลสไง หลอกได้คนเดียว หลอกได้ผู้ที่ปฏิบัติมันแหละ

คนอื่นเขามีสติมีปัญญา เขารู้ได้ ถ้าเขารู้ได้นะ ถ้ามันรู้ได้ด้วยสติด้วยปัญญา ถ้าคนที่อ่อนด้อยเขาก็เชื่ออย่างนั้นไปก่อน แต่ถ้ามันอยู่ใกล้ชิดกันแล้วมันจะรู้ได้ ศิลจะรู้ได้ก็ต่อเมื่ออยู่ด้วยกัน ธรรมะ สิ่งที่เราฝึกหัดปฏิบัติไ้

มีครูบาอาจารย์มากมายนะ เป็นผู้ที่ไม่มีความธรรมในหัวใจ มีลูกศิษย์ลูกหา เวลาลูกศิษย์ลูกหาประพฤติปฏิบัติขึ้นมาเป็นจริงเป็นจังขึ้นมา พาอึล้วยุ้ยแจกออกข้างนอก เห็นแล้วมันเศร้า

แต่เวลาถ้าเป็นครูบาอาจารย์ที่เป็นจริงเป็นจังขึ้นมา ท่านจะถนอม ท่านจะดูแลรักษา ถนอมขึ้นมาให้เขาฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมาได้ ถ้าฝึกหัดประพฤติปฏิบัติขึ้นมาได้ การเคารพบูชามันเคารพบูชาขึ้นมาจากใจดวงนั้นไ้

เวลาจิตมันสงบแล้ว ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน ถ้าผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน เบิกบานแล้วเดี๋ยวมันก็เศร้าหมอง เบิกบานแล้วเดี๋ยวมันก็ขุบขอบ เบิกบานแล้วเดี๋ยวมันก็ทุกข์มันก็ยาก มันเป็นสัจจะเป็นความจริงของมันอยู่ในตัวของมันอยู่แล้ว

แต่เพราะเราไม่ได้ซื่อแท้จริง เราถึงว่าไม่มีความจริงขึ้นมา มันเป็นสัญญา สัญญาที่คิดว่ามันเป็นอย่างนั้นอยู่ตลอดไป เป็นอย่างนั้นอยู่ตลอดไปได้อย่างไร นี่กิเลสมันเหมารวม กิเลสเหมารวมแล้วมันยึดมันถือมันของมันว่าเป็นซื่อแท้จริงโดยการสร้างภาพของตนเอง โดยกิเลส มันพลิกมันแปลง มันเติมพินเติมไฟเข้าไปโดยที่ตัวเราไม่รู้ตัวเลย เวลามันโชติช่วงชัชวาล มันแผดมันเผา นั่นมันการจุดไฟเผาตัวตายนะ มันเผาจิต ทำลายจิต ไม่รู้สึกตัวเลยหรือ

แต่ถ้าเป็นขณิกสมาธิ อุปะจารสมาธิ อัปปนาสมาธิ มันมีความปกติสุขใจ สุขอื่นใดเท่ากับ
จิตสงบไม่มี จิตมันไม่ต้องแบกรับภาระ ไม่ได้แบกภาระรับภาระความรุงรังของหัวใจ

รูป รส กลิ่น เสียงเป็นปวงของมาร เป็นพวงดอกไม้แห่งมาร

เสียงที่มันเสียงแว่ว เสียงปีพาทย์ ไร้สาระ เพราะมีเรา เราถึงได้ยินเสียง เสียงสักแต่ว่า
เสียง รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ถ้าจิตสงบแล้ว ถ้ามันรู้มันเห็นของมัน มันจะเป็นขันธ์
แต่ถ้ามันไม่มีความสงบเข้ามา มันเป็นอารมณ์ความรู้สึกไป

รูป รส กลิ่น เสียงเป็นปวงของมาร เป็นพวงดอกไม้แห่งมาร

ถ้ามีสติปัญญาขึ้นมา ถ้ามันเท่าทันแล้วมันวางหมด พอมันวางหมด ตัวมันเองมันเป็นตัว
ของมันเองโดยสัจจะโดยข้อเท็จจริงขึ้นมา แล้วฝึกหัดปฏิบัติจนมีความชำนาญของตน

ถ้าไม่มีความชำนาญของตนนะ ไม่มีกำลังพอ มันจะไม่เห็นสติปัญญา ๔ ตามความเป็น
จริง มันจะรู้มันจะเห็นสิ่งใดขึ้นมามันรู้เห็นโดยอำนาจวาสนา คนมีอำนาจวาสนาเวลามันเห็น
มันเห็นของมันนะ เห็นแล้วทำอย่างไรต่อไป

นี่ไง ถ้าเป็นธรรม เราฝึกหัดปฏิบัติธรรม ทาน ศีล ภาวนา นี่เป็นการฝึกหัดปฏิบัติเริ่มต้น
แต่เวลาฝึกหัดแล้ว ศีล สมาธิ ปัญญา ถ้าปัญญาถ้ามันรู้มันเห็นของมัน มันฝึกหัดใช้ปัญญาของ
มัน เวลาปัญญามันเกิด มันมีศรัทธาในใจของตนนะ แล้วรสชาติก็แตกต่างกัน

รสของธรรมชนะซึ่งรสทั้งปวง

แล้วรสของธรรม ใครมีธรรม

ถ้ามันมีธรรมนะ มันมีรสชาติของมัน

ถ้ามันไม่มีธรรม มันแห้งมันแล้ง มันเป็นสัญญา สัญญาความจำได้หมายรู้ พุดแจ้ๆๆ ไม่
มีอะไรเป็นขึ้นเป็นอัน

แต่ถ้ามันเป็นขึ้นเป็นอันไม่พุด เพราะความพุดเป็นการส่งออก มันเสียพลังงานไปทั้งสิ้น
เวลาผู้ที่ฝึกหัดประพฤติปฏิบัติ จิตถ้ามันรู้มันเห็นอะไร เห็นนิมิตไป

เวลาฝ่ายอภิธรรมเขาพูด “สมณะแกกิเลสไม่ได้นะ เวลาพูดโง่ๆ มันจะติดนิमित”

คำว่า “ติดนิमित” มันก็อยู่ที่จิตนิสัย โดยทั่วไปการประพฤติปฏิบัติมันรู้มันเห็นของมันทั้งนั้นแหละ แล้วถ้ามันติดนิमित มันก็ต้องแก้ไปตามแต่เวรกรรมของสัตว์

ถ้ามีครูบาอาจารย์ที่ติงามไป ถ้าพูดโง่ๆ พูดโง่ๆ มันออกไปไม่ได้ มันจะไปไหน

ไอนี้พูดโง่ๆ แล้วโยนพูดโง่มันทิ้งซะ โดยกิเลสมันเหมารวมไป พูดโง่ๆ แล้ว จิตมันเป็นพูดโง่แล้ว แล้วโยนมันทิ้งไปซะ พอโยนทิ้งไปซะมันก็นิ่งหลับ นิ่งหลับหงกโง่งวง ไม่มีสิ่งใดเป็นข้อเท็จจริงขึ้นมาเลย แล้วก็หลับหงกอยู่อย่างนั้นนะ แล้วนิ่งหลับกันอยู่อย่างนั้นนะ แล้วก็ละเมอเพื่อพักของมันไปอย่างนั้นนะ กิเลสมันเหมารวมไป

เราเกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา วันสำคัญในพระพุทธศาสนา พระอรหันต์ ๑,๒๕๐ องค์ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบวชให้แล้วอบรมบ่มเพาะจนเป็นพระอรหันต์

เราก็หลับหงกโง่งวงจนเป็นพระอรหันต์ เราก็หลับหงกโง่งวงจนไม่เข้าใจสิ่งใดๆ เลย เวลาจะพูดแจ้วๆ นั้นก็เป็นธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไป เวลาพูดถึง มันจะเป็นเข้าสู่อริยสัจ มันจะเข้าสู่ความจริง

แล้วเข้าอย่างไร เข้าด้วยวิธีการใดละ

แต่ถ้าเป็นการฝึกหัดปฏิบัตินะ หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านเน้นย้ำเลย

จิตเป็นอย่างไร จิตสงบระงับไหม

ถ้าจิตไม่สงบระงับ ปุถุชนมันเป็นอารมณ์คน อารมณ์ ความรู้สึก อารมณ์ความรู้สึกก็เป็นอารมณ์ความรู้สึกมันโดยธรรมชาติสิ่งมีชีวิตไป สิ่งมีชีวิตมันมีสัญชาตญาณทั้งนั้นนะ เพราะมันเป็นสิ่งมีชีวิต เพราะมันมีพุทธะ แต่สัตว์เดรัจฉานไม่สามารถในการประพฤติปฏิบัติได้ แต่ก็ทำชั่วได้

แต่เราเป็นสัตว์ประเสริฐ เป็นสัตว์ประเสริฐมีสติปัญญาศึกษาเล่าเรียนได้ แล้วฝึกหัดปฏิบัติของเราได้ ถ้าฝึกหัดปฏิบัติ จิตมันสงบไหม จิตสงบกับจิตฟุ้งซ่านรู้ไหม รู้โดยวิธีการอย่างไร รู้อย่างไรทำให้จิตมันสงบระงับได้

ถ้าจิตสงบระงับได้ไง สัมมาสมาธิไง แล้วสัมมาสมาธิเวลามันปกติสุขแล้ว เวลามันเสื่อม
มันหายไปไหน

เวลามันเป็นสมาธิมันมีความสุขของมันไง เวลามันเสื่อม มันเร่าร้อนของมันไง เร่าร้อนจน
มันทอดทิ้งหมดนะ สิ่งใดที่เป็นหน้าที่การงาน สิ่งใดที่เป็นสมบัติของตัวมันทิ้งหมดเลย มันไม่เอา
เลยนะ

แต่เวลาจิตมันดีขึ้นมา สิ่งที่เป็นสมบัติของเราแวววาว ดูแลรักษาอย่างดี เพราะมันมีคุณค่าไง
มันมีคุณค่าจากจิตของตนที่มันดีงามขึ้นมา ถ้าจิตมันดีงามขึ้นมาละ แล้วถ้าดีงามแล้วรักษา
อย่างไร

การรักษาที่สำคัญ การเอาชนะตนเองได้แต่ครั้งแต่ละคราว แล้วเวลากิเลสมันดี
ขึ้นมาอย่างนี้ มันพลิกมันแพลงขึ้นมา ล้มลุกคลุกคลานทั้งนั้นนะ ล้มลุกคลุกคลานมันก็เป็น
กิเลสของเราไง

กิเลสเป็นผู้รับเหมา กิเลสมันเหมารวม เหมารวมมันพลิกมันแพลงแล้วมันปลิ้นมันปล่อน
ไง ว่าเป็นการปฏิบัติอย่างนี้เป็นการปฏิบัติธรรม ถ้าปฏิบัติธรรมแล้วมันจะบรรลุดูธรรม

บรรลุดูธรรมโดยกิเลสไง บรรลุดูธรรมโดยความรู้ความเห็นของตนไง แล้วมันก็เป็น
การเสียดายโอกาสของตน เว้นไว้แต่เราฝึกหัดปฏิบัติมากน้อยขนาดไหนแล้วมันเป็นไปไม่ได้ หรือทำ
แล้วมันไม่รู้แจ้ง นั่นเราก็พยายามฝึกหัดปฏิบัติให้มันเป็นข้อเท็จจริงให้เป็นจริงเป็นนิสสัย

แต่ถ้ามันมีอำนาจวาสนานะ มันมีวิธีการ มันมีการกระทำต่อเนื่องกันไป

ทำความเข้าใจเข้ามา ทำความสงบของใจเข้ามา

ในวงพระกรรมฐานนะ บอก งานที่ยิ่งใหญ่คืองานขุดคุ้ยหากิเลสนี้ เวลาจิตสงบแล้วหา
กิเลสก็ไม่เจอ เวลาจิตสงบแล้วทำอะไรก็ไม่เป็น ก็ฝึกหัดปฏิบัติ ให้ฝึกหัดใช้ปัญญาๆ การฝึกหัด
ใช้ปัญญาก็ใช้ปัญญาให้มันออกก้าวเดินให้ได้

ศีล สมาธิ ปัญญา ศีล สมาธิ ปัญญา การฝึกหัดใช้ปัญญา เพราะปัญญาอย่างนั้นมันทำให้จิตใจนี้เบิกกว้างขึ้น จิตใจเบิกกว้างขึ้น ถ้ามันรู้มันเห็นขึ้นมามันจะเห็นกิเลสแล้ว ถ้ามันรู้มันเห็นกิเลส นี่เราฝึกหัดใช้ปัญญาๆ ใจ

โดยส่วนใหญ่แล้วคนที่กิเลสมันเหมารวมใจ “ทำความเข้าใจแล้วปัญญามันจะเกิดเอง”

คำว่า “ทำความเข้าใจแล้วปัญญามันจะเกิดเอง” นั้นแสดงว่าเขาไม่เคยเห็นปัญญามันจะเกิดเองได้อย่างไร มันเกิดเองเป็นไปไม่ได้ มันต้องฝึกหัดปฏิบัติของเขา เราต้องฝึกหัดปฏิบัติกัน ฝึกหัดใช้ปัญญาๆ

แล้วฝึกหัดใช้ปัญญาตรงไหน เริ่มขึ้นอย่างไร

ฝึกหัดใช้ปัญญา ปัญญาในแนวทางพระพุทธศาสนาใด แนวทางพระพุทธศาสนาภาวนามยปัญญา ปัญญาเกิดจากการภาวนาใจ

ถ้าเกิดจากการภาวนา เราก็จะฝึกหัดภาวนาอยู่แล้ว การศึกษามากน้อยขนาดไหนวางไว้ การศึกษานี้ศึกษามาไว้ได้แย้งโต้เถียงกัน ศึกษาไว้เพื่อจะเป็นธรรมทูต เพื่อจะไปเผยแผ่ธรรม แล้วออกไปก็ไปทุกซัไปยาก ไประหกระเหิน

แต่เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าใจ ศึกษา มากน้อยขนาดไหน เข้าสู่โคนไม้เข้าสู่เรือนว่าง การจะเผยแผ่ธรรม เผยแผ่กับตัวเอง ตัวเองให้มีคุณธรรมขึ้นมาในหัวใจของตนก่อน มันจะเข้าใจว่าอะไรเป็นกิเลส อะไรเป็นธรรมใจ แล้วถ้าอะไรเป็นกิเลส อะไรเป็นธรรมนะ มีสติมีปัญญารักษาหัวใจของตน

ถ้ารักษาหัวใจของตนนะ หน้าทีการงานมันเป็นข้อวัตรปฏิบัติ เป็นสิ่งที่มีชีวิต สิ่งมีชีวิตต้องเคลื่อนไหว สิ่งมีชีวิตต้องมีปัจจัยเครื่องอาศัย มันเป็นหน้าที่ มันมีธรรมและวินัยนี้คุ้มครองดูแล

แต่เวลาการประพฤติปฏิบัติ มันเป็นปัจเจกตั้ง เป็นสันทิฏฐิโก เป็น อตฺตา หิ อตฺตโน นาโถ ตนเท่านั้นเป็นผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกเลย “เราเป็นผู้ชี้ทาง เท่านั้น เธอต่างหากเป็นที่ชวนชวายเป็นที่การกระทำ”

แล้วชวนชวาย ชวนชวายในอะไร

ชวนชวายในภาคปริยัติก็ชวนชวาย การศึกษาค้นคว้าเป็นทรงจำธรรมวินัย ถ้าการชวนชวายของภาคปฏิบัติ ภาคปฏิบัติที่หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านวางไว้แล้วไง

ถ้ามันทำอะไรไม่ได้ มันทำอะไรไม่เป็นนะ ข้อวัตรปฏิบัติเป็นเครื่องอยู่ของใจ แล้วมีสติมีปัญญาดูแลรักษาขึ้นมา เวลามันเป็นจริงเป็นจังขึ้นมามันจะเริ่มอยู่ตัวของมัน ถ้าอยู่ตัวของมัน เราเข้าทางจงกรมแล้ว เข้าทางจงกรม นั่งสมาธิภาวนา

นั่งสมาธิภาวนาเพื่ออะไร

เพื่อหาใจของตน ถ้าหาหัวใจของตน ใจมันสงบระงับเข้ามาบ้าง มีความสุข ความสุข เพราะจิตมันเป็นอิสระชั่วครั้งชั่วคราว แล้วมันก็คลายออก มันไม่มีสิ่งใดอยู่คงที่ ผีกัดบ่อยครั้ง เข้าๆ

เวลาถ้าเป็นธรรมจะเป็นธรรมขึ้นมาบ้าง มันมีผู้รับผิดชอบ มันมีการกระทำที่ดีงาม ถ้าการกระทำที่ดีงามใช้ใหม่ พยายามใหม่ไป ผีกัดใช้ปัญญาๆ ปัญญาต้องผีกัด แล้วพอปัญญาผีกัด เพราะปัญญาผีกัดอันนั้น มันจะทำให้เรากลับมาทำความสงบของใจได้สะดวกมากขึ้น

เพราะเราเข็ดขยาดไง อะไรที่เป็นความทุกข์ๆ มันจะจำไว้ แล้วเวลาเป็นทุกข์ๆ ขึ้นมา เพราะทุกข์มันชักจูงของเราไปตลอดเวลา ถ้าเรามีอุบายของเรา วิธีการพลิกออกมา พอพลิกขึ้นมา มันพลิก พลิกขึ้นมาไม่ให้กิเลสมันเท่าทันไง

ถ้ากิเลสมันพลังมันเปลอ เรามีความสงบของเราได้บ้าง แล้วถ้าเรามีความชำนาญขึ้นมาแล้ว เราจะมีอาการต่อรองกับมันได้ ต่อรองกับกิเลสเลย แล้วพอต่อรองแล้ว ทำความสงบของใจเราได้บ้าง มันมีความสุขของมัน แล้วถ้าผีกัดจนมีกำลัง น้อมไป พอน้อมไปเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม

ถ้าเห็นกาย เห็นกายจะทรงไว้ได้อย่างไร มันทรงไว้ไม่ได้เพราะกำลังของสมาธิมันไม่พอ ถ้ากำลังของสมาธิไม่พอ เราก็วางไว้ แล้วก็กลับมาทำความสงบของใจให้ได้ อย่างที่ล้มลุกคลุกคลานนี้ มีกำลังแล้วเราก็น้อมไป ถ้ามันจับต้องได้ ถ้ามันจับต้องได้มันกระเทือน กระเทือนกิเลส

ถ้ามันจับเวทนา เวทนาเป็นสิ่งที่รังเกียจ เวทนาเป็นสิ่งที่ทุกข์ที่ยากอยู่ตลอดเวลา สิ่งที่ยากที่ยาก มันยิ่งเวทนามันซ้ำซ้อน มันทุกข์มันยากมากน้อยขนาดไหนก็พยายามวาง แล้วพยายามทำความสงบของใจให้ได้ ถ้าใจสงบแล้ว ถ้าจิตมีกำลัง ถ้ามันจับเวทนา ทำไมมันจับเวทนาได้ละ ทำไมมันพิจารณาเวทนาได้ละ แล้วเวทนามันประกอบไปด้วยอะไร เวทนามันก็มีต้นหาความทะยานอยากอยู่ในตัวของมันเอง

แล้วถ้ามันเห็นจิต จิตมันเศร้าหมอง จิตมันผ่องใส วันนี้มีความสุข วันหน้ามีความสุขทุกข์ เดียวมันสุขมันทุกข์ ทำไมมันเป็นอนิจจัง ทำไมมันแปรปรวนอย่างนี้ แปรปรวนอย่างนี้ ถ้ามันจับต้อง มันรู้มันเห็น จิตผ่องใส จิตเศร้าหมอง ชีบ! มันมหัศจรรย์นะ

แล้วถ้าสติปัญญา เห็นไหม พิจารณากายก็ไม่ได้ พิจารณาเวทนายาก็ไม่ได้ พิจารณาจิตก็ไม่ได้ พิจารณาธรรม ธรรมคือผลกระทบ คือผลกระทบจากความรู้สึกนึกคิด แล้วผลนี้มันกระทบ แล้วมันมีสิ่งใดเกิดขึ้น ถ้ามีสัมมาสมาธิ มันจะเป็นธรรมารมณ แต่ถ้ามันไม่มีสมาธินะ ไม่มีกำลังนะ มันเป็นอารมณ อารมณที่มันทุกข์มันยาก

นี่การเห็นสติปัญญา ๔ คำว่า “เห็นสติปัญญา ๔” คือเห็นกิเลส

สติปัญญา ๔ ความจอมปลอมเราสร้างภาพได้ทั้งนั้นนะ กาย เวทนา จิต ธรรม จะวางโครงการ จะทำการวิจัยอะไรได้ทั้งนั้นนะ ทำได้ทั้งนั้น มันเป็นสัญญา มันเป็นโลกียะ มันเป็นเรื่องโลก แต่ถ้าทำความสงบของใจเข้ามาใจ เราไม่เหมารวมไป

เราเหมารวมว่า เราเกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา เราจะประพฤติปฏิบัติ เราจะสมประโยชน์ของเรา เพราะเรามีศรัทธามีความเชื่อ เรามีความตั้งใจ เรามีการกระทำ เราคิดได้ร้อยแปดนะ แต่ไม่เป็นความจริงหรอก

ถ้าเป็นความจริง ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ มันต้องมีเหตุมีผลของมันสิ เหตุผลๆ เหตุผลว่า ถ้าเกิดเป็นมนุษย์นี่แหละ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา แล้วมีศรัทธาความเชื่อในพระพุทธศาสนา แล้ววันสำคัญทางพระพุทธศาสนา เรามีความตั้งใจมากขึ้น มีความตั้งใจมากขึ้นเพราะเราจะปฏิบัติบูชาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เกิดมาเป็นมนุษย์ไม่เหยียบแผ่นดินผิด

เกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา สิ่งที่เขาค้นคว้ากัน ที่แสวงหากัน ก็แสวงหาวิธีการประพฤติปฏิบัตินี้ แล้ววิธีการประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เห็นใหม่ เวลาออกนอกกลุ่มออกทางไป ก็ว่าสิ่งนั้นเป็นความมหัศจรรย์ สิ่งนั้นมันเป็นความเลอเลิศ

แต่ในพระพุทธศาสนาไม่ใช่ ปฏิเสธหมด เวลาสิ่งในพระพุทธศาสนาไม่ถืองมงคลตื่นข่าว ไม่เชื่อนอกพระพุทธศาสนา

แล้วสิ่งที่เคารพบูชามันนอกจากพระไตรปิฎก มันนอกจากธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มันนอกจนเป็นเรื่องโลกๆ ไปหมดเลย แต่เราก็เชื่อกัน แล้วมันเป็นไปได้อย่างไร

เป็น เพราะอะไร เพราะมันเป็นการถือขลังไง คำว่า “ขลัง” คือมีสัจจะ พอมีสัจจะถือสิ่งใดให้มันจริงมันจิ่งขึ้นมา มันก็มีการกระเพื่อม มีการสั่นไหว มหัศจรรย์

แต่เวลาผู้ที่ฝึกหัดปฏิบัตินะ เวลากำหนดลมหายใจเข้าออก กำหนดพุทโธ คำบริกรรม เวลาวิตก วิจารณ์ เกิดปีติ

เขาบอก “เวลามีสัจจะมีความจริงแล้วมันเคร่ง มันขลังของมัน”

เวลาจิตมันสงบมันเกิดปีติ โอ้โฮ! มันมหัศจรรย์กว่านั้น เราดูเราเห็นอะไรไปหมดเลย เราดูเราเห็นไป เห็นโดยกิเลสนะ นี่เวลาฝึกหัดวิธีการเริ่มต้น นี่ไง สิ่งที่เราจิตู้เห็นจริงใหม่ จริง แต่ความรู้ความเห็นนั้นจริงหรือเปล่า ไม่จริง ไม่จริงเพราะอะไร เพราะกิเลสมันเหมารวมไง จิตมันยังไม่สงบ จิตยังไม่เป็นอิสระ จิตยังไม่เข้าใจว่าสิ่งที่รู้ที่เห็นนี้มันคืออะไร

แล้วเวลาครูบาอาจารย์ที่เป็นธรรมที่ฝึกหัดปฏิบัติ ท่านบอกเลย ถ้ามีสตินะ ตั้งคำถามเลย นี่คืออะไร ดับพับ! นี่คืออะไร แล้วมาจากไหน

นี่ไง เรานั่งอยู่นี่ อากาศ มีด อากาศเป็นอากาศ แล้วรู้เห็นมันคืออะไร มันอยู่ในอากาศได้
อย่างไร มันมาจากไหน นี่มีสติปัญญาไง

สิ่งที่ว่าเขาเคารพบูชา เขาเชื่อถือศรัทธากัน มันเป็นเรื่องอารมณ์ แล้วมันเกิดได้กับจิต
แล้วจิตระดับนั้น จิตที่เป็นอย่างนั้น

เราเกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา เรามีพุทธะ พุทธโธ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน เรา
จะเชื่อใคร

ถ้ามันเชื่อนะ กาลามสูตร ห้ามเชื่อใครทั้งสิ้น เชื่อผลของการปฏิบัติ

นี่ผลของการปฏิบัติขึ้นมา ถ้ามันส่งออก มันก็เป็นอย่างที่โลกเขาเป็นกันอยู่นั่นละ แล้วถ้า
มันเป็นความจริง สัมมาสมาธิ วิตก วิจาร์ ปิติ ปิติมันจะยิ่งใหญ่ขนาดไหนก็แค่ปิติ

มีสติเท่าทันนะ

ผู้ที่ปฏิบัติไปแล้ว เริ่มต้นมันเกิดขนพองสยองเกล้า เกิดมหัศจรรย์ แล้วมันคืออะไรละ

มันคือปิติ

แล้วปิติแล้วทำอย่างไรต่อไป

พอทำต่อไปมันก็จางลง เพราะมันคุ้นชิน

พอเจอครั้งแรก เจอมหัศจรรย์ ไห้โฮ! มันตื่นตื่น ไห้โฮ! มันจะบรรลुरुธรรมเลยนะ มันจะ
ทะลุทะลวง ๓ โลกธาตุ

แค่อารมณ์เองนะ แค่อิเลศเหมารวม มันหลอกใจแข็ง ยังงงอยู่ขนาดนั้นนะ

แต่พุทธโธขึ้นบ่อยครั้งเข้า รักษาของเราเข้า วิตก วิจาร์ ปิติ เกิดความสุข

จากปิตินะ ปิติ ไห้โฮ! มันขยายตัวได้มากมายมหาศาล อยู่ที่วาสนา อยู่ที่จิตนิสัย แล้วถ้า
คนไปกับความรู้ความเห็นอย่างนี้ ส่งออกไปทั้งสิ้น แล้วส่งออกไปจากวิตก วิจาร์ เพราะมันมีการ
เคลื่อนไหว จิตมันมีกำลัง จิตมันแตกต่างกับที่กิเลสมันพาอึลุ่มอึยแฉก

แต่เพราะเราบริโภคกรรม มันมีกำลังของมันขึ้นมา มันก็รู้ก็เห็นของมัน พอมันรู้มันเห็นของมัน แล้วปิติ ถ้าเรามีสติปัญญา เราก็รักษา เราก็ฝึกหัดปฏิบัติให้มันลึกซึ้งขึ้นไป มันก็เป็นความสุข นี่มันปล่อยปิติเข้ามาแล้ว มันอารมณ์จากกึ่ง มันก็เข้ามาสู่ความสงบสุข

ถ้าสงบสุข ถ้ามันกำลังต่อไป เอกัคคตารมณ์ สงบสุขแล้วต้องมีกำลังๆ นี่องค์ของสมาธิ ถ้าเป็นสมาธิเป็นโดยข้อเท็จจริงใจ ถ้ามันมีความสุขสงบสุข สมาธิแก้กิเลสไม่ได้ๆ

นี่สมาธิแก้กิเลสไม่ได้นะ แต่เวลาจะทำสมาธิ กิเลสเหมาธรรม อีลุ่มอูญแจก แล้วไปแปะกับธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไปแปะกับคำเทศนาว่าการของหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น

“มันเป็นอย่างนั้นๆ”

นั่นก็อารมณ์ คารม มันคือสิ่งคำพูด

แต่ถ้าเป็นความจริงๆ มันเป็นความจริงจากใจดวงนี้ ถ้ามันเป็นความเป็นจริงจากใจดวงนี้ ถ้ามันสงบสุขของมันแล้วฝึกหัดใช้ปัญญา

ปัญญาจะเกิดเองไม่ได้ ถ้าปัญญาจะเกิดเองได้ เป็นสัญญาทั้งสิ้น ปัญญาจะเกิดเองได้ กิเลสเป็นผู้รับเหมา มันกินรวบหมดเลย

ถ้าฝึกหัดๆ ถ้ามันฝึกหัดใช้ปัญญาไปแล้ว ปัญญาเป็นภาวนามยปัญญา ปัญญาที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากราบธรรมๆ มันจะเข้าสู่สังขารธรรม ถ้ามันเข้าสู่สังขารธรรม พอภาวนามยปัญญามันเกิด เพราะมันเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม เพราะมันเห็นกิเลส มันเห็นเชื้อโรค มันเห็นข้าศึก มันเห็นการภาวนาในวงการพระกรรมฐาน เขาใช้คำว่า “กองทัพกิเลสกับกองทัพธรรม” นะ

เคยเห็นกองทัพกิเลสใหม่ กิเลสเป็นกองทัพๆ เลย แล้วกิเลสเป็นกองทัพๆ จุดศูนย์กลางของมันรวมตัวอยู่สี่ทิศ มันไม่ขยับ มันไม่เปิดตัวขึ้นมา ใครจะไปรู้ไปเห็นมัน ถ้ามันจะขยับ มันจะเปิดตัวขึ้นมา ใครเป็นคนขยับ ใครเป็นคนเปิดตัวเข้าไปหามัน

ถ้ามันการขยับ เปิดตัวเข้าไปหามัน สิ่งที่เขาเข้ามา เพราะธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ภาวนามยปัญญา ปัญญาในพระพุทธศาสนาคือการทวนกระแสกลับเข้าไปสู่ตัวของตน ทวนกระแสกลับเข้าไปสู่จิต ทวนกระแสกลับเข้าไปสู่เพื่อจะขุดคุ้ยค้นคว้าหากิเลสในหัวใจของตน

ถ้าหัวใจของตน เราตั้งสติของเราไว้ แล้วเราฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมาให้มันเป็นข้อเท็จจริงของเราขึ้นมา แล้วสิ่งที่มันจะเป็นข้อเท็จจริงขึ้นมาเพราะเราฝึกหัดปฏิบัติแล้วมันจะมีประสบการณ์

สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี รสของธรรมชนะซึ่งรสทั้งปวง มันฝังใจ ถ้ามันสงบสุข แล้วมันฝึกหัดใช้ปัญญา พอฝึกหัดใช้ปัญญา ปัญญาเริ่มต้น ถ้าฝึกหัดใช้ เข้าใจ แต่ยังไม่ตรงตัวไว้ไม่ได้

เข้าใจ เพราะสุตมยปัญญาคือการศึกษ จินตมยปัญญา ที่เวลาพูดอะไรๆ ไร วิตก วิจาร ปีตินั้นนะจินตนาการ เวลาจินตมยปัญญา มันไป มันเพลิดมันเพลิน เออ! ทีแรกก็ เออ! เออ! นะ แต่พอสติปัญญามันเท่าทัน อ้อ! จินตมยปัญญาจะเป็นแบบนี้

เวลาจากปีติจะเข้าไปสู่ความสุข ถ้าสุขแล้วเอาก็คคตารมณ มีกำลังของมัน มันเป็นอิสระ ถ้ามันไปเห็นสติปัญญา ๔ มันเท่ากับเห็นกิเลส

เวลาเห็นกิเลส เท่ากับหมายความว่ามันรู้มันเห็นนะ ถ้ามันไม่รู้ไม่เห็น มันก็ไม่เท่ากับไป ถ้าเท่ากับ ถ้ามันเห็นกิเลสไป ถ้าเห็นกิเลสมันก็มีกองทัพกิเลส

กิเลส ถ้าเราปัญญาทวนกระแสกลับเข้าไปสู่ขุดคุ้ยแล้วค้นคว้ามัน ถ้าเจอตัวมัน ใช้ภาวนามยปัญญาที่เข้าไปคลี่คลายแยกแยะรูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ

ถ้ามีสมาธิ เวลาเราจับพิจารณาของเราได้ อารมณหนึ่งประกอบด้วยรูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ เป็นนามธรรม

ถ้าไม่มีสมาธิ มันเป็นอารมณ อารมณนี้กเอา จินตนาการเอา จินตนาการเอามันก็เป็นธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไง แล้วเราก็กล่าว กล่าวธรรมะ แต่ตัวความเป็นจริงละ

ถ้าตัวความเป็นจริง ถ้ามันเป็นความจริง เกิดภาวนามยปัญญา ปัญญามันแยกมันแยะ มันแยกมันแยะของมันนะ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ มันแยก พอมันแยกออก อารมณ์ไปไม่ได้ ความคิดมันไม่เกิด เราจะรู้เลย อ้อ! ใช้อารมณ์ความรู้สึกนึกคิดมันสมบูรณ์แบบของมันถึงเป็นอารมณ์

ทั้งๆ ที่ว่าความคิดนี้เร็วกว่าแสงนะ เวลาสติปัญญามันเท่าทันแล้ว สิ่งที่เร็วกว่าแสง เราเอามาแยกแยะได้ เอามาพิจารณาได้

แล้วสิ่งที่พิจารณาได้ ใครเป็นคนพิจารณา

ปัจจัยตั้ง สันติภูมิจิโก ก็บุคคลคนนั้น ก็จิตดวงนั้น นี่เวลาพิจารณาจิต

พิจารณากาย พิจารณากายนี้แตกต่างหลากหลายมากมาย ถ้าเป็นเจโตวิมุตติ พิจารณากายโดยเห็นกายโดยเป็นนิमितเลย พิจารณาให้เป็นไตรลักษณ์เลย เวลาเป็นไตรลักษณ์ มันเสื่อมสภาพลง มันแยกแยะลง

เห็นใหม่ การพิจารณากายๆ พิจารณาอย่างไร พิจารณากายใคร กายของใคร

ถ้ากายของคนอื่น ดูสิ ทางกายแพทย์ ทางกายแพทย์ผ่าตัด คนไข้เป็นร้อยเป็นพัน แล้วนั่นเรื่องกายคนอื่น ไม่ใช่กายของเรา นั่นเป็นวิชาชีพ

แต่ถ้าจิตมันสงบแล้วมันพิจารณากายเห็นกาย เห็นอย่างไร ถ้าเห็นกายแล้วมีกำลังให้มันเป็นไตรลักษณ์ใหม่ ขยับขยายได้ใหม่ มันพอนพะ มันเนาเหม็น มันพิจารณาของมันอย่างไร

โดยทางวิชาการก็วิเคราะห์หิวฉัยได้ นั่นก็เป็นวิชาการ มันไม่เห็นซึ่งๆ หน้า มันไม่เห็นโดยความเป็นจริง

เวลาความเป็นจริง เวลาจิตมันเห็นตามความเป็นจริง จิตมันรู้มันเห็น จิตมันเผชิญหน้า แล้วจิตมันระอ๊กระอ่วน ระอ๊กระอ่วนยังไม่ไซ้ ถึงที่สุดแล้วถ้ามันพิจารณาไป มันรู้แจ้ง มันปล่อยๆ ปล่อยอย่างไร นี่พิจารณากายนะ

แล้วพิจารณาเวทณาก็เหมือนกัน

นี่พูดถึงคำว่า “ฝึกหัดใช้ปัญญา” ภาวนามยปัญญา ฝึกหัดขึ้นมาให้มันเกิดขึ้นตามความเป็นจริงในการฝึกหัดปฏิบัติ แล้วพอมันฝึกหัดปฏิบัติ ถ้ามันเป็นจริงขึ้นมา เวลามรรคมันเริ่มเคลื่อน มันจะเคลื่อนของมันไป เคลื่อนของมันไปด้วยอำนาจวาสนา ด้วยจิตนิสัยของตน

ถ้าเคลื่อนด้วยจิตนิสัยของตน สิ่งที่จะทำให้มันเคลื่อนขึ้นไป พื้นฐานของมัน มันจะมีสมถกรรมฐาน พื้นฐานของมันคือสัมมาสมาธิ ถ้าสมาธิมีกำลังมีความเพียงพอ มันจะเป็นไปของมัน พอเป็นไปของมัน แล้วฝึกหัดบ่อยครั้งเข้าจนมีความชำนาญ พอมีความชำนาญ ปัญญาจะหมุนแล้ว จักรจะเคลื่อนแล้ว ใจ! ปัญญาอย่างนี้เป็นปัญญาในพระพุทธศาสนา เป็นภาวนามยปัญญา

แต่ในวงการปฏิบัติ เวลาเขาตู่ตู่คุณกันใจ ใจนี้มันเป็นวิปัสสนิก มันนึกของมันไปเอง ถ้าวิปัสสนิกมันก็นึกตั้งแต่เริ่มต้นนี่ไง ตั้งแต่เริ่มต้น จินตมยปัญญานั้นนะวิปัสสนิก มันนึก มันจินตนาการไป ถ้านึกแล้วถ้ามันผิดมันพลาดขึ้นมา เราก็ฝึกหัดปฏิบัติให้มันดีขึ้น

โดยธรรมชาติของคน คนฝึกหัดทำงาน มันทำงานเริ่มต้นมันก็ต้องล้มลุกคลุกคลานเป็นเรื่องธรรมดา สิ่งทีเวลาคนฝึกหัดปฏิบัติมันจะดีพร้อมมาตั้งแต่ต้น นั่นต้องขีปภาปัญญา ผู้ที่มีบุญกุศล มีอำนาจวาสนา อย่างนั้นก็ยังมี แต่น้อยมาก แต่ผู้ที่ปฏิบัติล้มลุกคลุกคลานขึ้นมามากมาย

แล้วอย่างของเรา เราเองมีสติมีปัญญา มีศรัทธาความเชื่อในพระพุทธศาสนา เราก็จะมาฝึกหัดประพฤติปฏิบัติอยู่นี่ไง แล้วจะฝึกหัดประพฤติปฏิบัติปฏิบัติอยู่นี่ เราถึงไม่เหมาธรรม

สาธุ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระอรหันต์ ๑,๒๕๐ องค์ นั้นท่านเป็นพระอรหันต์ ท่านวิมุตติสุขไปแล้ว ครูบาอาจารย์เราที่ท่านประพฤติปฏิบัติไปแล้ว ถ้าท่านสิ้นกิเลสไปแล้วก็สาธุ ผู้ใดที่ปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม เราก็สาธุ

แต่เวลาผู้ใดที่ปฏิบัติธรรมโดยกิเลส โดยกิเลสมันเหมาธรรม กิเลสมันร้ายนัก กิเลสมันประกาศ มันโฆษณา มันเผยแพร่

แล้วกาลามสูตร ห้ามเชื่อ เรามีหูมีตา เราฟัง เราต้องฟังความเห็นแตกต่าง แต่ไม่เชื่อ ต้องพิจารณาของเรา แล้วถ้าพิจารณาของเรา พิจารณาแล้วเราจะฝึกหัดปฏิบัติให้มันแนวทางไหน

ในแนวทางการฝึกหัดประพฤติปฏิบัตินะ ทุกแนวทางขอให้ได้ทำเกิด ทำไปแล้วมันจะรู้เอง ทำไปแล้วมันจะรู้เลยว่าไปจนตรงไหน แล้วมันจะมีความเจริญงอกงามขึ้นมาได้อย่างไร

เวลาครูบาอาจารย์ของเรา นั่นแค่พิธีกรรม พิธีกรรมเป็นพิธีกรรมนะ เราไม่ดูแคลนกันเรื่องพิธีกรรม แต่กิเลสที่มันปิดมันกั้นนี่สำคัญ กิเลสที่มันยกมันย่อน กิเลสมันเหมารวมไง แล้วเหมารวมขึ้นมา เราถ้าไม่มีวาสนานะ มันไม่มีขันติธรรม ไม่มีศีลธรรม ไม่มีการวิเคราะห์ การพิสูจน์ตรวจสอบ

ครูบาอาจารย์ของเราที่เป็นธรรมนะ ท่านทำเลยนะ ทดสอบสิ มันคืออะไร มันเหลืออะไร แล้วมันจบสิ้นกระบวนการอย่างไร

ถ้าไม่มีนะ ท่านก็สาธุ มันกรรมของสัตว์ เพราะอะไร เพราะเวลาครูบาอาจารย์ท่านพยายามคุ้มครองดูแล แล้วจะให้มันเจริญงอกงาม มันมีที่ไหนบ้างละ พ่อแม่ครูบาอาจารย์จะไม่ต้องการให้ธรรมทลายท ให้สัตว์วิหจริต ให้เป็นผู้สืบต่อๆ

พระพุทธศาสนานะ ๒,๐๐๐ กว่าปีมาแล้วนะ มีพระบวชมา พระบวชมาตลอดจนมาถึงปัจจุบันนี้ ถ้าไม่มีพระ ๑๐ องค์ขึ้นบวช จะเอาสงฆ์มาจากไหน แต่สงฆ์อย่างนี้เป็นสมมุติสงฆ์ สงฆ์จริงตามสมมุติกี่ให้จริงตามสมมุติ เราก็สืบต่อกันมา

เวลาฝึกหัดประพฤติปฏิบัติไง เวลาบวชพระ วิบัติ ๔ อุปัชฌายีวิบัติ กรรมวาจาวิบัติ สีมวิบัติ อักขระวิบัติ วิบัติ ๔ วิบัติ ๖ เวลาการบวชการเรียนเป็นสมมุติสงฆ์ นี่แหละ เวลาครูบาอาจารย์เราจะฝึกหัดปฏิบัติ ถ้ายกเข้ามาหมู่ด้วยความชอบธรรม โดยความเป็นธรรม เห็นไหมขนาดความชอบธรรม เรายังล้มลุกคลุกคลานขนาดนี้ แล้วถ้ามันอีลุ่ยฉุยแฉก มันจะไปถึงไหน

ฉะนั้น เวลาอยู่ที่อำนาจวาสนาของคน อยู่ที่อำนาจวาสนาของใครที่เขายกเข้ามาหมู่ด้วยความถูกต้องธรรม แล้วเราฝึกหัดปฏิบัติเข้ามาด้วยศีลด้วยธรรม ด้วยคุณงามความดีของเรา ถ้ามันเป็นศีลจะเป็นความจริงขึ้นมา มันจะกังวานกลางหัวใจของผู้ที่ประพฤติปฏิบัตินั้น แล้วเวลากังวานในกลางหัวใจของผู้ที่ประพฤติปฏิบัตินั้น มันเห็นคุณค่า

ครูบาอาจารย์ของเรา นะ เคารพบูชา เคารพธรรมและวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มาก แล้วสิ่งนี้ ๒,๐๐๐ กว่าปีมาแล้ว สิ่งที่เราสืบทอดกันมาๆ เราถึงมีอำนาจวาสนาของเราไง ถ้าเรามีอำนาจวาสนาของเรา นะ เราจะศึกษาค้นคว้าหาสิ่งที่จะหาความจริงในหัวใจของตน

ทาน ศีล ภาวนา

ทาน เราก็ได้ทำแล้ว เราเสียสละทุกอย่างเลย เสียสละนั่นคือทาน แล้วมีศีล แล้วมันมีความปกติสุขของใจ แล้วจะฝึกหัดปฏิบัติของเรา จิตใจให้มันดีขึ้น งอกงามขึ้น ถ้างอกงามขึ้นนะ เริ่มต้นตั้งแต่ทำความสงบของใจแล้วยกขึ้นสู่วิปัสสนา เห็นสติปัญญา ๔ ตามความเป็นจริง

เวลาพิจารณาไป เวลาภาวนามยปัญญา จักรมันเคลื่อน ใ้โฮ! มันมหัศจรรย์ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ๑ มันมหัศจรรย์ความเพียรชอบ ความเพียร ความวิริยะ ความอุตสาหะที่กระทำขึ้นมา

หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ท่านล้มลุกคลุกคลานมาจนกว่าจะตั้งตัวได้ ครูบาอาจารย์ของเรามากมายมหาศาลที่ล้มลุกคลุกคลานมาจนจะตั้งตัวได้ คำว่า “ตั้งตัวได้” ยกขึ้นสู่วิปัสสนา เป็นบุคคลคนที่ ๑ ไง

ถ้ามันยกขึ้นสู่วิปัสสนาไม่ได้นะ ปุณฺณ กัลยาณชน ยังไม่สามารถยกขึ้นสู่วิปัสสนา ถ้าไม่ยกสู่วิปัสสนา มันจะไม่เข้าสู่บุคคล ๔ คู่

บุคคล ๔ คู่ สังฆะรัตนะ ไง ผู้ที่เป็นสังฆะ พระอรหันต์ ๑,๒๕๐ องค์ก็เริ่มต้นขึ้นมาจากตรงนี้ ไง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปทรมานชฎิล ๓ ฟันองไง ก็ ๑,๒๕๐ องค์นี้แหละ บุกไฟๆ คิดว่าตัวเองเป็นพระอรหันต์ ไง ไปทรมานขนาดไหนก็ยังมีปฏิญญาณะมากมายมหาศาล จนสุดท้ายองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอก “เธอไม่ใช่พระอรหันต์หรอก”

คอตก เพราะเขาก็ไม่ใช่ แต่มันไม่มีใครกล้าชี้หน้าว่ามันไม่ใช่ เพราะอะไร เพราะเขาหลงตัวเองว่าเขาใช่ พอเขาใช่ขึ้นมา เพราะคิดเองเออเอง

แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า “เธอไม่ใช่หรอก”

พอคอตก ขอบวชไง พอขอบวชนะ

ชฎิล ๓ พี่น้องเขาบูชาไฟ พราหมณ์ที่เขายังวนไฟๆ กันอยู่นั่นนะ มันเป็นกสิณ มันทำให้จิตสงบได้ แต่จิตสงบได้มันไม่มีปัญญา เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้บวชแล้ว เทศน์อาทิตตฯ ใจ ตาเป็นของร้อน หูเป็นของร้อน ร้อนเพราะโทสะคินา โมหาคคินาใจ เห็นไหม ปัญญาแล้ว

แต่บูชาไฟ บูชาไฟมันด้วยฤทธิ์ด้วยเดช ด้วยกสิณ ด้วยกำลังของจิต แต่มันไม่มีปัญญา ก็บูชาอยู่นั่นนะ เชื้อแค่นั้นนะ บูชาว่าเขาจะเคารพบนอบ เขาจะทำให้เราได้ดั่งใจ แต่จิตมีกำลังใจ

ก็เหมือนเรานี้ไง ที่เคารพบูชากันอยู่นี้ อีลุยดูยแฉกกันอยู่นี้ แต่มันไม่มีสติปัญญาแก้ไขตัวเองใดๆ ได้เลยหรือ ถ้ามันแก้ไขตัวเองได้มันจะไปบูชาอะไร

จิตของเรา ความรู้สึกของเรา เราควบคุมมันไม่ได้ จิตของเรา กิเลสของเรา เราควบคุมมันได้ ทำความสงบของใจของเราได้ ถ้าฝึกหัดใช้ปัญญาๆ ถ้าปัญญามันเกิดขึ้นมา เวลาปัญญาที่จะเกิดขึ้น

ถ้าเราเกิดขึ้นไม่ได้ เราก็คือในอาทิตตฯ อนัตตฯ ธัมมจักข เราเปิดได้

รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ เป็นสุขหรือเป็นทุกข์ละ

เป็นทุกข์พระเจ้าคะ

ทุกข์สิ ทุกข์เจียนตาย

เป็นทุกข์แล้วแข็งถือไว้ทำไม

คำว่า “ถือไว้” แสดงว่าเห็น

ถ้าเราไม่เห็น เราจะรู้ได้อย่างไรว่า รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ มันคืออะไรหรือตัวมันเป็นอย่างไร

แต่นี้มันต้องรู้ต้องเห็น เห็นไหม

รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ มันเป็นสุขหรือเป็นทุกข์ละ

มันเป็นทุกข์พระเจ้าค่ะ

มันเป็นทุกข์ แล้วถือไว้ทำไม ทำไมไม่ทิ้งมันไป

แล้วจะทิ้งอย่างไร วิธีการจะทิ้ง วิธีการจะทำลาย จะทำลายอย่างไร

เวลาถ้ามันเป็นจริงเป็นจังขึ้นมา เห็นไหม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปทรมานชฎิล ๓ พี่น้องไง เวลานั้นเขาไฟๆ มันก็เป็นกสิณ ก็เป็นฌานโลกีย์ เวลาแสดงอาทิตตฯ เข้าไป เป็นพระอรหันต์หมดเลย

เวลาเป็นพระอรหันต์ขึ้นมามันเป็นพระอรหันต์โดยภาวนามยปัญญา ปัญญาเกิดจากหัวใจของผู้ฟังนั่น ผู้ฟังชฎิล ๓ พี่น้อง เขาฟังธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่เขาเกิดสัจจะเหมือนกับพระอริยญาณโกณฑัญญะไง สิ่งใดสิ่งหนึ่งเกิดขึ้นไง เกิดสัจจะ กิจจะ กิจจญาณ เกิดการกระทำเกิดขึ้นในหัวใจของตน

ถ้าไม่เกิดขึ้น นี่ไง ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ ถ้าหัวใจมันไม่เป็นไป หัวใจมันไม่ประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ไม่มีเหตุมีผล มันจะเอาธรรมะมาจากไหน

กิละมันก็เหมารวมไป “พระอรหันต์ ๑,๒๕๐ องค์ทำได้ เราก็ทำได้ เราก็ทำเหมือนกัน ทำเหมือนท่านเลย ท่านเป็นพระอรหันต์ไปแล้ว เราก็กำลังจะเป็นพระอรหันต์”

แต่ถ้ามันเป็นจริงเป็นจังขึ้นมา มันสังเวชไง เวลามันติดมันขัด มันลุ่มมันหลง ไปหมดเลย แล้วมันไม่มีครูบาอาจารย์ที่มีอำนาจวาสนา ถ้ามีครูบาอาจารย์ที่มีอำนาจวาสนา นี่มันไร้สาระ นี่มันนอกพระพุทธศาสนาแล้วนะ

ถ้าในพระพุทธศาสนา ศีล สมาธิ ปัญญาไง สิ่งที่มีนอกพระพุทธศาสนา นี่ไง เล่ห์กล เล่ห์เหลี่ยม พลิกแพลง เจ้าเล่ห์แสนงอน มันเป็นธรรมะไปตรงไหน

ธรรมะเขามีศีล เขาซื้อสัตย์สุจริต ถ้าทำสิ่งใดผิดพลาด ปลงอาบัติ อาบัติ ธิปปลงทันทีเลย สาธุ สุญจุ ข้างพเจ้าผิดพลาดไปแล้ว ข้างพเจ้าจะตั้งต้นใหม่ ข้างพเจ้าจะไม่ทำอย่างนั้น

กรรมส่วนกรรม กรรมคือการกระทำ ทำดีทำชั่ว มันมีเวรมีกรรมของมันอยู่แล้ว สิ่งที่เป็น
 เวรเป็นกรรมมันก็ถึงสุดวิสัย เพราะไม่รู้ถึงได้ทำไป แล้วจะเอาคุณงามความดีขึ้นมา เราก็สาธุ
 สุญจะเริ่มต้นทำคุณงามความดีให้ได้

แล้วถ้าทำคุณงามความดีให้ได้ คุณงามความดี ทาน ศีล ภาวนา ทำบุญร้อยหนพันหนไม่
 เท่ากับถือศีลบริสุทธิ์หนึ่ง ถือศีลบริสุทธิ์ร้อยหนพันหนไม่เท่ากับทำความสงบของใจได้หน
 หนึ่ง ทำความสงบของใจได้ร้อยหนพันหนไม่เกิดปัญญา จบ

ถ้ามันเกิดปัญญา เห็นใหม่ ทำทานร้อยหนพันหน เรายังสมาธิดีกว่าที่ร้อยเท่า ถ้าค้นคว้า
 หาใจของตนพบก็เท่ากับเจอพุทธะ เจอพระพุทเจ้า

พระพุทเจ้าท่านตรัสธรรมด้วยอาสาฬหัชยญาณ ด้วยมรรค ๘ ด้วยปัญญาญาณ แต่เรา
 พุทโธๆ จนจิตสงบ เราก็เจอพุทธะ เจอหัวใจของตน ยกหัวใจของตนขึ้นสู่วิปัสสนา มันจะเป็น
 ปัญญาของจิตดวงนั้น ปัญญาของพุทธะนี้

แต่พุทธะ เวลาทำความสงบของใจเข้ามา ใจมันเป็นพุทธะ เชื่อมมันในพระพุทศาสนา
 แล้วติดสมาธิไป ติดพุทธะ

ในมหายานเขาพูดนะ เจอพุทธะที่ไหน ต้องฆ่าพุทธะก่อนนะ ถ้าไม่ฆ่าพระพุทเจ้าจะไม่
 สำเร็จเป็นพระอรหันต์

ถ้ามันเป็นทางทฤษฎีก็ โอ้โฮ! ทำไมคำพูดรุนแรง

แต่ความจริงมันเป็นอย่างนั้นจริงๆ ภวาสวะ ภพนั้นนะตัวพุทธะ ไม่ทำลายภวาสวะ ไม่
 ทำลายภพ เป็นพระอรหันต์ไม่ได้

พระอรหันต์วิมุตติสุข สุดสิ้นการประพตติปฏิบัติ

เจอพุทธะที่ไหน ต้องฆ่าทิ้งที่นั่น

แต่เป็นพุทธะนี้ พุทโธ พุทธะคือภวาสวะ คือภพ คือที่สิ่งสถิตของพญามาร ฆ่าพุทธะก็
 เท่ากับฆ่ามาร

ที่ไหนมีพุทธะ เห็นพุทธะที่ไหน ต้องฆ่าพุทธะ

นี่เป็นฝ่ายปัญญาวิมุตติ

แต่ของเรานะ เราเป็นเถรวาท เราเคารพบูชา สาธุ ไม่ฆ่าหรือ คารพบูชาพุทธะ แต่
ฝึกหัดใช้ปัญญาให้เป็น แล้วภาวนามยปัญญา มันจะชำระกิเลสเป็นขั้นเป็นตอนขึ้นไป เอวัง